

केंद्र पुरस्कृत योजना “पशुस्वास्थ्य व रोग नियंत्रण या कार्यक्रमा अंतर्गत पशुवैद्यकीय संस्थांची बांधकामे व बळकटीकरण करणे या योजने” अंतर्गत पहिल्या टप्प्यात ८० फिरत्या पशुचिकित्सा पथकांची स्थापना करण्यासाठी स्थान निश्चिती करण्यास मान्यता देण्याबाबत....

महाराष्ट्र शासन
कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक:-पविआ -१०२१/प्र.क्र.३२०/पदुम-३
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक:- ७ जुलै, २०२३

वाचा:- १. कृषि व पदुम विभाग शासन निर्णय क्र.सीएसएस-२०२१/प्र.क्र.१७८/पदुम-४,
दिनांक ३.६.२०२२
२. शासनाचे समक्रमांकाचे दिनांक २४.१.२०२३ रोजीचे पत्र.

शासन निर्णय :-

वाचा क्र.१ येथील दिनांक ३.६.२०२२ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये केंद्र पुरस्कृत योजना “पशुस्वास्थ्य व रोग नियंत्रण”(LH&DC) या कार्यक्रमा अंतर्गत “पशुवैद्यकीय संस्थांची बांधकामे व बळकटीकरण करणे या योजने” (Establishment and Strengthening of Mobile Veterinary Units & ESVHD-MVU) या योजनेमध्ये फिरत्या पशुचिकित्सा पथकांची स्थापना करण्यास प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली आहे. सदर योजनेमध्ये पहिल्या टप्प्यात ८० फिरत्या पशुचिकित्सा पथकांची स्थापना करण्यासाठी वाचा क्र.२ येथील दिनांक २४.१.२०२३ रोजीच्या पत्रा सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट-अ प्रमाणे करण्यात आलेली स्थान निश्चिती रद्द करण्यात येत आहे.

२. आता आदिवासी उपयोजने अंतर्गत तालुक्यातील जास्तीत जास्त आदिवासी लोकसंख्या तसेच अनुसूचित जाती उपयोजने अंतर्गत तालुक्यातील जास्तीत जास्त अनुसूचित जाती लोकसंख्येनुसार व उर्वरीत तालुक्यांमध्ये सर्वसाधारण योजने अंतर्गत जिल्हानिहाय पशुधनाच्या प्रमाणात लक्षांकानुसार प्राधान्याने आवश्यक तालुक्यांचा समावेश करून, केंद्र शासनाच्या “पशुस्वास्थ्य व पशुरोग नियंत्रण कार्यक्रमा अंतर्गत पशुवैद्यकीय संस्थांची बांधकामे व बळकटीकरण करणे” या योजनेतून राज्यासाठी पहिल्या टप्प्यात ८० फिरत्या पशुचिकित्सा पथकांची सोबत जोडण्यात आलेल्या परिशिष्ट-अ प्रमाणे स्थापना करण्यात येत आहे.

३. फिरत्या पशुचिकित्सा पथकांचे संनियंत्रण राज्यस्तरीय कॉल सेंटर द्वारे १९६२ या टोल फ्री दुरध्वनी क्रमांकाद्वारे करण्यात येणार असून, या पशुचिकित्सा पथकांचे कार्य सुरळीत चालण्यासाठी पुढीलप्रमाणे मार्गदर्शक सूचना विहित करण्यात येत आहेत:-

(१) वाहन:-

- (i) या योजनेअंतर्गत खरेदी करण्यात आलेली वाहने संबंधित जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त यांचे मार्फत परिशिष्ट-अ मध्ये दर्शविल्यानुसार त्या ठिकाणी हस्तांतरीत करून, जिल्हानिहाय नमूद संख्येनुसार वाहने प्राप्त झाल्याचा अहवाल संबंधित जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त यांनी मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र पशुधन विकास मंडळ, नागपूर यांना तात्काळ पाठवावा.
- (ii) वाहनाच्या अनुषंगाने आवश्यक सर्व मूळ कागदपत्रे उदा. वाहनाचे नोंदणी प्रमाणपत्र, वाहन विमा पॉलिसी, सर्व्हिस कुपन पुस्तक इ. प्राप्त झाल्याची खात्री करून घ्यावी. सदरचे अभिलेखे काळजीपूर्वक जतन करून ठेवावेत. या वाहनांचे हिस्ट्री शीट, तसेच लॉग बुक तयार करून, सदर बाबी कायम अद्यावत राहतील, याबाबत संबंधित जिल्ह्यांचे जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त यांनी दक्षता घ्यावी.
- (iii) सदर वाहने सुरक्षित राहण्याच्या दृष्टीने जिल्हा पशुवैद्यकिय सर्वचिकित्सालय, तालुका लघुपशुवैद्यकिय सर्वचिकित्सालय व ज्या पशुवैद्यकिय दवाखाना, श्रेणी - १ च्या ठिकाणी बंदिस्त कंपाऊंड असेल, अशा ठिकाणी वाहन ठेवण्यात यावे, शक्यतो, ज्या परिसरात पशु वैद्यकिय दवाखान्याद्वारे सेवा पुरविण्यास मर्यादा पडत आहे, अशा परिसरास फिरत्या पशुचिकित्सा पथकाच्या सेवा लवकरात लवकर उपलब्ध होतील, यास प्राधान्य देण्यात यावे.

(२) इंधन व देखभाल दुरुस्ती :-

- (i) इंधन व देखभाल दुरुस्तीसाठी दिनांक ०३.०६.२०२२ रोजीच्या शासन निर्णयात नमूद केल्याप्रमाणे प्रती माह मर्यादेत खर्च होईल, या दृष्टीने नियोजन करण्यात यावे.
- (ii) सदर वाहनासाठी इंधन व देखभाल दुरुस्तीसाठी प्रती माह रु. ३३,०००/- च्या मर्यादेत खर्च करण्यास दिनांक ०३.०६.२०२२ शासन निर्णयाद्वारे मान्यता प्रदान करण्यात आलेली आहे. सदरचा खर्च आपल्या स्तरावर असलेल्या चाईल्ड अकाउंटद्वारे पीएफएमएस प्रणालीद्वारे करण्यात यावा.

(३) मनुष्यबळ :-

- (i) फिरते पशुचिकित्सा पथकांसाठी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार प्रत्येक वाहनावर एक वाहनचालक तथा परिचर (Driver Cum Attendant), एक पदवीधर पशुवैद्यक व एक पशुधन पर्यवेक्षक असे मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्यात यावे.
- (ii) विहित प्रक्रिया राबवून सदरचे मनुष्यबळ उपलब्ध होईपर्यंत जिल्हा पशुवैद्यकिय सर्वचिकित्सालया कडील वाहनचालक यांच्या सेवा तात्काळ उपलब्ध करून द्याव्यात. तसेच पशुवैद्यकांच्या सेवा पशुसंवर्धन विभागाकडील उपलब्ध मनुष्यबळातून तात्काळ उपलब्ध करून देण्यात याव्यात.
- (iii) वाहन विनावापर पडून राहणार नाही याची दक्षता घेण्याची जबाबदारी आयुक्त पशुसंवर्धन यांची राहिल. यास्तव त्यांनी त्यांच्या स्तरावरून तात्पुरत्या स्वरूपात मनुष्यबळ उपलब्ध करून देण्यासाठी आदेश तात्काळ निर्गमित करण्यात यावेत.

(४) फिरत्या पशुचिकित्सा पथक वाहनातील साहित्य व उपकरणे :-

- (i) फिरत्या पशुचिकित्सा वाहनासोबत साहित्य व उपकरणांचा पुरवठा करण्यात आला असून, सदर साहित्य, उपकरणे सुस्थितीत असल्याची खात्री करून त्याच्या नोंदी प्रचलित पद्धती प्रमाणे जडवस्तू संग्रह/ मालसाठ्याच्या नोंदवहीत घेवून उपकरणे कार्यरत ठेवावीत.
- (ii) उपरोक्त शासन निर्णयानुसार औषधांसाठी रु. ३५,०००/- प्रती माह अनुज्ञेय आहे. त्यानुसार प्रत्येक वाहनाबरोबर आवश्यक असणाऱ्या औषधांची खरेदी आयुक्त, पशुसंवर्धन स्तरावर करण्यात आलेल्या दर कराराद्वारे खरेदी करण्यात यावीत. जी औषधे मध्यर्ती दर करारावर उपलब्ध नाहित अशी औषधे स्थानिक गरज व निकड विचारात घेऊन जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त यांनी विहित शासकीय पद्धतीचा अवलंब करून खरेदी करावी. यासाठीचा निधी उपरोक्त नमूद केल्याप्रमाणे पीएफएमएस प्रणालीद्वारे उपलब्ध करून देण्यात येईल.
- (iii) सदर पशुवैद्यकिय पथकासाठी कृत्रिम रेतन सुविधा पुरविण्यासाठी द्रवनत्रपात्र वाहनासोबत पुरविण्यात येत असून, त्यासाठी कृत्रिम रेतन कार्यक्रमासाठी आवश्यक साहित्य व उपकरणे, तसेच द्रवनत्र व गोठीत रेत मात्रा उपलब्ध करण्यासाठी उचित कार्यवही जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त यांनी करावी.

(५) फिरत्या पशुवैद्यकिय पथकाचे कार्यक्षेत्र:-

- (i) फिरत्या पशुवैद्यकिय पथकाचे कार्यक्षेत्र संबंधित संपूर्ण तालुका राहील.
- (ii) फिरत्या पशुवैद्यकिय पथकामार्फत तसेच पशुवैद्यकीय दवाखान्या मार्फत ज्या प्रमाणे दैनंदिन पशुवैद्यकिय सेवा पुरविल्या जातात, त्याच प्रमाणे फिरत्या पशुवैद्यकिय पथकामार्फत सेवा पुरविण्यात याव्यात.
- (iii) सद्यःस्थितीत मध्यवर्ती कॉल सेंटरद्वारे १९६२ या टोल फ्री क्रमांकाद्वारे सेवांचे सुसूत्रीकरण पूर्ण क्षमतेने चालू होईपर्यंत संबंधित जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त यांनी फिरत्या पशुवैद्यकिय पथकास मार्ग निश्चित करून द्यावेत. तसेच या मार्गावर वाहन नियमितपणे सेवा देईल हेही सुनिश्चित करावे.
- (iv) सदर वाहनाचा वापर संबंधित तालुक्यातील विभागाच्या विविध योजनांच्या प्रसारासाठी, जनजागृतीसाठी, तसेच कार्यामोहीम शिबिरांमध्ये करण्यात यावा.

(६) पशुवैद्यकिय सेवा प्रभावीपणे पोहचविण्यासाठी मध्यवर्ती कॉल सेंटरद्वारे सनियंत्रण:-

- (i) फिरती पशुवैद्यकीय चिकित्सा पथके व सद्यःस्थितीत कार्यरत असलेले जिल्हा पशुवैद्यकीय सर्वचिकित्सालय/तालुका लघुपशुवैद्यकीय सर्व चिकित्सालय/राज्यस्तरीय पशुवैद्यकिय दवाखाना श्रेणी- १ व श्रेणी- २ यांच्या मार्फत पुरविण्यात

येणाऱ्या पशुवैद्यकिय सेवांचे सुसूत्रीकरण व प्रभावी सनियंत्रणासाठी पशुसंवर्धन आयुक्तालय औंध, पुणे- ६७ येथे मध्यवर्ती कॉल सेंटर भारत फायनान्स इन्क्लुजन लिमिटेड या खाजगी संस्थेमार्फत कार्यान्वीत करण्यात आले आहे. त्याद्वारे

पशुपालकांना द्यावयाच्या सेवांचे नियंत्रण करण्यात येणार आहे. पशुपालकास आवश्यक सेवा, सेवांची तातडी व त्यासाठी लागणारा वेळ या बाबत तज्ञ समितीने तयार केलेले प्रोटोकॉल सर्वासाठी उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत.

- (ii) या कॉल सेंटरकडे १९६२ या टोल फ्री क्रमांकावर त्यास आवश्यक असणाऱ्या सेवेची मागणी पशुपालक नोंदवेल. मागणी केलेल्या सेवेचे स्वरूप, तसेच सेवेची तातडी लक्षात घेवून मध्यवर्ती कॉल सेंटरद्वारे पशुवैद्यकीय सेवा उपलब्ध मनुष्यबळाद्वारे परिणामकारकरित्या पोहोचण्यासाठी पशुपालकाच्या सर्वात नजीकच्या उपलब्ध पशुवैद्यकीय संस्था (जिल्हा पशुसर्वचिकित्सालय, तालुका लघु पशुसर्वचिकित्सालय पशुवैद्यकीय दावाखाना श्रेणी- १ व श्रेणी- २) अथवा फिरते पशुवैद्यकीय पथक यांचेकडे दूरध्वनी/ SMS द्वारे निर्देशित करण्यात येईल.
- (iii) ज्या तालुक्यामध्ये सध्यास्थितीत फिरते पशुचिकित्सा पथक उपलब्ध नाहीत, तेथे पशुपालकास त्याच्या सर्वात नजीकच्या पशुवैद्यकीय संस्थेची माहिती देऊन पशुवैद्यकीय सेवा उपलब्ध करून देण्याबाबत सल्ला देण्यात येईल. तसेच याबाबत संबंधित संस्था प्रमुखासही कॉल सेंटरद्वारे सूचित करण्यात येईल. त्याप्रमाणे संबंधित पशुपालकास सेवा पुरविण्यात येतील.
- (iv) सेवा पुरविल्यानंतर सेवेबाबतचे अभिप्राय (सेवा समाधान कारक/ असमाधान कारक असल्याबाबत) कॉल सेंटरद्वारे दूरध्वनीद्वारे संबंधित पशुपालकाकडून घेण्यात येतील.
- (v) विहित वेळेत सेवा उपलब्ध न झाल्यास किंवा सेवा असमाधानकारक वाटल्यास किंवा पशुपालकांच्या या सेवेसंदर्भात मध्यवर्ती कॉल सेंटर कडे येणाऱ्या दूरध्वनी संदेश इ. च्या पाठपुराव्या साठी संबंधित जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त कार्यालयातील सहाय्यक आयुक्त, पशुसंवर्धन जिल्हा नोडल अधिकारी म्हणून काम पाहतील.

(७) सेवाशुल्क:-

- (i) फिरते पशुवैद्यकीय पथकामार्फत पुरविण्यात येणाऱ्या सेवांसाठी वेळोवेळी शासन निर्णयाद्वारे निश्चित केलेल्या दराने सेवाशुल्क आकारावे. या सेवाशुल्क व्यतिरिक्त कोणतेही अतिरिक्त सेवाशुल्क आकारू नये.
- (ii) सेवाशुल्क आकारणीसाठी आवश्यक पावती पुस्तक/ रोकड नोंदवही संबंधित जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त यांनी उपलब्ध करून द्यावी.
- (iii) इतर पशुवैद्यकीय दवाखान्याप्रमाणे मासिक सेवाशुल्क शासन खाती व कृत्रीम रेतनापोटी जमा सेवाशुल्क महाराष्ट्र पशुधन विकास महामंडळ खाती भरणा करण्यासाठी आवश्यक कार्यवाही जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त यांनी करावी.

(८) दैनंदिन नोंदवह्या व अहवाल:-

- (i) प्रचलित नमुन्यातील आवश्यक नोंदवह्या जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त यांनी उपलब्ध करून द्याव्यात. पुरविण्यात येणाऱ्या पशुवैद्यकीय सेवांचे अभिलेखे जतन करून ठेवावेत.
- (ii) फिरते पशुवैद्यकीय पथकाने साप्ताहिक अहवाल संबंधित तालुक्याच्या पशुधन विकास अधिकारी (पंचायत) यांच्याकडे सादर करावा. पशुधन विकास अधिकारी (पंचायत) यांनी तालुक्याचा पाक्षिक अहवाल संबंधित जिल्ह्याच्या जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त यांना

सादर करावा. जिल्हा पशुसंवर्धन उपायुक्त यांनी एकत्रित मासीक अहवाल दरमहा आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना सादर करण्याबाबत दक्षता घ्यावी.

(iii) सदरच्या मासीक अहवालाच्या नोंदी स्वतंत्रपणे ठेवण्यासाठी आयुक्त पशुसंवर्धन कार्यालय, पुणे येथील कार्यासन क्र. पसं-११ (सांख्यिकी) समन्वयक आयटी हब तसेच कार्यासन पसं - १२ यांनी उचित कार्यवाही करावी.

४. आयुक्त पशुसंवर्धन यांनी उपरोक्त सूचनांप्रमाणे कार्यवाही करण्यासाठी सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन यांना त्यांच्या स्तरावरून कळविण्यात यावे.

५. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३०७०७१८३६२९५९०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नि.भा.मराळे)

शासनाचे उप सचिव

प्रत,

१. मा. मुख्यमंत्री यांचे अपर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
२. आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, औंध, पुणे- ०७.
३. सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद
४. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता / लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र- १/२, मुंबई / नागपूर.
५. मा. मंत्री (वित्त) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
६. मा. मंत्री (पशुसंवर्धन व दुग्धव्यवसाया विकास) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
७. मा. राज्यमंत्री (पदुम) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२
८. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
९. सर्व प्रादेशिक सहआयुक्त पशुसंवर्धन,
१०. सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन उपआयुक्त,
११. सर्व जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जिल्हा परिषद
१२. निवड नस्ती (पदुम- ३)

(कृषि व पदुम विभाग शा.नि.क्र. पविआ-१०२१/प्र.क्र.३२०/पदुम-३, दिनांक ७.७.२०२३ सोबतचे परिशिष्ट-अ)

अ.क्र.	तालुका	जिल्हा	विभाग
१.	पालघर	पालघर	कोकण
२.	मुरबाड	ठाणे	
३.	पेण	रायगड	
४.	रत्नागिरी	रत्नागिरी	
५.	कणकवली	सिंधुदुर्ग	
६.	मलबार हिल	मुंबई शहर	
७.	कुलाबा	मुंबई शहर	
८.	वांद्रे पश्चिम	मुंबई उपनगर	
९.	बोरीवली	मुंबई उपनगर	
१०.	दौंड	पुणे	पुणे
११.	अक्कलकोट	सोलापूर	
१२.	सोलापूर (द.)	सोलापूर	
१३.	मंगळवेढा	सोलापूर	
१४.	माळशिरस	सोलापूर	
१५.	सातारा	सातारा	
१६.	माण	सातारा	
१७.	भुदरगड	कोल्हापूर	
१८.	शाहुवाडी	कोल्हापूर	
१९.	शहादा	नंदुरबार	नाशिक
२०.	नंदुरबार	नंदुरबार	
२१.	सिंदखेडा	धुळे	
२२.	शिरपूर	धुळे	
२३.	भुसावळ	जळगांव	
२४.	धरणगाव	जळगांव	
२५.	एरंडोल	जळगांव	
२६.	चाळीसगांव	जळगांव	
२७.	जामनेर	जळगांव	
२८.	नांदगाव	नाशिक	
२९.	मालेगाव ग्रामीण	नाशिक	
३०.	बागलाण	नाशिक	
३१.	चांदवड	नाशिक	

३२.	अकोले	अ.नगर	
३३.	राहाता	अ.नगर	
३४.	कोपरगाव	अ.नगर	
३५.	पाथर्डी	अ.नगर	
३६.	श्रीगोंदा	अ.नगर	
३७.	राहुरी	अ.नगर	
३८.	जामखेड	अ.नगर	
३९.	शेवगांव	अ.नगर	
४०.	मोताळा	बुलडाणा	अमरावती
४१.	चिखली	बुलडाणा	
४२.	मेहकर	बुलडाणा	
४३.	खामगाव	बुलडाणा	
४४.	जळगाव (जामोद)	बुलडाणा	
४५.	आकोट	अकोला	
४६.	अकोला	अकोला	
४७.	मुर्तिजापूर	अकोला	
४८.	मंगरुळपीर	अकोला	
४९.	कारंजा	वाशिम	
५०.	वणी	यवतमाळ	
५१.	राळेगाव	यवतमाळ	
५२.	यवतमाळ	यवतमाळ	
५३.	नेर	यवतमाळ	
५४.	आर्णी	यवतमाळ	
५५.	उमरखेड	यवतमाळ	
५६.	चांदूर रेल्वे	अमरावती	
५७.	सिल्लोड	छसंभाजीनगर.	छसंभाजीनगर.
५८.	आर्वी	वर्धा	नागपूर
५९.	समुद्रपूर	वर्धा	
६०.	सेलू	वर्धा	
६१.	हिंगणा	नागपूर	
६२.	कामठी	नागपूर	
६३.	गोंदिया	गोंदिया	
६४.	जितूर	परभणी	छ.संभाजीनगर
६५.	परतूर	जालना	
६६.	बदनापूर	जालना	

६७.	भोकरदन	जालना	
६८.	फुलंब्री	छ.संभाजीनगर	
६९.	पैठण	छ.संभाजीनगर	
७०.	खुलताबाद	छ.संभाजीनगर	
७१.	वैजापूर	छ.संभाजीनगर	
७२.	गेवराई	बीड	
७३.	केज	बीड	
७४.	किनवट	नांदेड	लातूर विभाग
७५.	नांदेड	नांदेड	
७६.	नायगाव	नांदेड	
७७.	मुखेड	नांदेड	
७८.	सेनगाव	हिंगोली	
७९.	उमरगा	धाराशिव	
८०.	तुळजापूर	धाराशिव	